

Ҳаётий масалалар, халқчил нормалар

Сийёсий партияларнинг Олий Мажлиси Қонунчилик палатасидаги фракцияларининг йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда қуйи палатанинг навбатдаги мажлиси кун тартибига киритилиши режалаштирилаётган бир қатор қонун лойиҳалари кўриб чиқилди. Муҳокамаларда қонун лойиҳаларининг ҳаётий зарурати, концептуал жиҳатларига эътибор қаратилиб, уларни такомиллаштиришга оид муҳим тақлиф ва тавсиялар илгари сурилди.

Тарбия инсоний кадр-қимматни камситувчи муомаладан холи бўлиши зарур

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракцияси йиғилишида дастлаб Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг шу йил 26-27 май кунлари мамлакатимизга давлат таширининг аҳамияти эътибор марказида бўлди.

Мунозаралар чоғида фракция аъзолари мазкур ташириф Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги муносабатларни сифат ва мазмун жиҳатдан бойитиб, ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада қўриб босқичга кўтаришга хизмат қилишини, унинг доирасида имзоланган ҳужжатлар тўплами эса икки томонлама муносабатларда янги даврни очишини алоҳида қайд этдилар.

— Ўзбекистон ва Россия ҳамкорлик муносабатлари кенг қўлам касб этиб, стратегик шериклик алоқалари юксак даражага кўтарилмоқда, — деди ҲЛДП фракцияси аъзоси Умида Зокирова. — Ташириф доирасида Ўзбекистонда Бауман номидаги Москва техника университети ва Бутунроссия таъшии савдо академиясининг филиалларини очиб бўйича келишувларга эришилгани эътиборга молик. Шубҳасиз, бу, ўз навбатида, таълим ва техник ёрдам соҳасидаги ҳамкорлик узоқ муддатли истиқболда ўзаро манфаатли алоқаларни мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди.

Йиғилишда, шунингдек, “Болаларни зўравонликнинг барча шаклларида ҳимоя қилиш тўғрисида”-ги қонун лойиҳаси атрофича муҳокама қилинди.

Хусусан, фракция аъзоси Ғайрат Абдиев қонун лойиҳаси юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирар экан, мамлакатимизда болаларга гамхўрлик қилиш, уларни доимо қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқлари ҳимоясига давлат сиёсати даражасида катта эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

Депутатнинг айтишича, лойиҳада болаларни зўравонликдан ҳимоялашда ота-оналарнинг иштироки ва уларнинг мажбуриятлари ҳам белгиланмоқда. Қолаверса, ота-оналарнинг (уларнинг ўрнини босувчи шахсларнинг) болаларни тарбиялаш усуллари менсимаслик, шафқатсизлик, қўполликдан, инсоний кадр-қимматни камситувчи муомаладан, болаларни ҳақоратлаш ёки эксплуатация қилишдан холи бўлиши кераклиги назарда тутилган.

Муҳокама чоғида фракция аъзолари қонун ташаббускорларига лойиҳадаги айрим нормалар бўйича аниқлаштирувчи саволлар берди. Батафсил тушунтиришлардан сўнг, ушбу ҳужжат депутатлар томонидан қўллаб-қувватланди.

Аҳоли манфаатлари ва ижтимоий ҳимояси кафолати

Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси фракцияси йиғилишида “Янги

таҳрирдаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида”-ги қонун лойиҳаси муҳокама этилди.

Маълум қилинганидек, Бош қомусимизга давлат бошқаруви, инсон ва Ҳамият ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатлари билан боғлиқ киритилган нормаларни Ҳамият ҳаётида, жумладан, қонун ҳужжатларида акс эттириш тақозо қилинган. Шу мақсадда ишлаб чиқилган ушбу қонун лойиҳаси билан Ҳамият 28 та қонун ҳужжатига ўзгартириш киритиш назарда тутилмоқда. Хусусан, Конституциянинг 19-моддасида Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, Ҳамият, ирқи, миллати, тили, дини, эътиқоди, ижтимоий келиб чиқиши, ижтимоий мақоидан қатъи назар, қонун олдида тенглигига оид норма белгиланганидан келиб чиқиб, 22 та қонунчилик ҳужжатининг тегишли моддаларига янги таҳрирдаги Конституция матнига мувофиқлаштириш нуктаи назаридан ўзгартиришлар киритилаётди.

Муҳокама давомида фракция аъзолари қонун лойиҳасининг аҳамиятига тўхталиб, партия мақсад ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда унда назарда тутилётган айрим ўзгартиришлар юзасидан ўз фикр-мулоҳазалари, тақлиф ва тавсияларини билдирди.

Йиғилишда кўриб чиқилган навбатдаги ҳужжат — “Ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатиш тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси бўлди.

Ушбу қонун лойиҳаси билан Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги ҳамда унинг худудий бўлинмаларининг таъйиқ ва зўравонликка учраган хотин-қизлар ва болалар билан ишлаш бўйича ваколатлари белгиланмоқда. Шунингдек, бу борада ишлаб чиқилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаларини мажбурий тартибда агентлик билан келишиш кўзда тутилган.

Савол-жавоблардан сўнг қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қўллаб-қувватланди.

Агентлик ваколатлари белгиланмоқда

Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси фракцияси йиғилишида “Ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатиш тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”-ги қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Мамлакатимизда аҳолининг ижтимоий ҳимоясини қучайтириш, давлат томонидан фуқароларга ижтимоий хизмат кўрсатиш қўлами ва турла-

рини кенгайтириш бўйича муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Қонун лойиҳаси билан Президент ҳузуридаги Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигининг хотин-қизларни таъйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ваколатлари белгиланмоқда. Ўзгалар парварисишга муҳтож бўлган ёлғиз яшовчи ҳамда ёлғиз кексалар ва ногиронлиги бўлган шахсларга йўналтирилган ҳоимийлик маблағларини солиқ базасини аниқлашда чегириб ташланмайдиган ҳаражатлар жумласига қўйиш назарда тутилган.

Фракция аъзолари қайд этганидек, партия сайловолди дастурида Ўзбекистоннинг эркинлик, иккониятлар тенглиги, адолатлилик, бирдамлик, ижтимоий ҳимоя ва масъулият тамойиллари ҳукмронлик қиладиган, инсонларнинг кескин табақаланишига йўл қўйилмайдиган кучли “ижтимоий давлат” сифатида, аҳолининг юқори турмуш даражасига эга ривохланган мамлакатлар қаторига қўйилишига эришиш устувор вазифа сифатида белгиланган.

Тақлиф этилаётган қонун лойиҳасининг қабул қилиниши ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳолининг бу борадаги муҳофазасини қучайтириш, давлат томонидан фуқароларга ижтимоий хизмат кўрсатиш қўлами ва турларини кенгайтиришга хизмат қиладди.

Мунозаралар давомида депутатлар қонун лойиҳасида назарда тутилётган нормалар партия мақсад ва вазифаларига уйғун ва Ҳамохан эканлигини қайд этдилар. Шундан келиб чиқиб, лойиҳада янада такомиллаштириш, пишиқ-пукта ҳолатга келтириш бўйича тақлифлар берилди.

Муҳокамадан сўнг қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қўллаб-қувватланди.

Кимлар давлат қожини тўлашдан озод қилинади?

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси аъзолари томонидан ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатиш тизимини такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Бу ҳужжат билан Солиқ кодекси ҳамда 7 та қонун ҳужжатига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тақлиф этилмоқда. Хусусан, огир аҳолга тушиб қолган ва огир аҳолга тушиб хавфи юқори бўлган шахслар ва оилалар манфаатларини қўзлаб қилинган даъволар, аризалар ва шикоятлар билан судга мурожаат этилганда давлат божини тўлашдан озод қилиш назарда тутилмоқда. Ўзгаларнинг парварисишга муҳтож бўлган 80 ёшга тўлган қарияларга қараб турилган вақтни иш стажига қўйиб ҳисоблашда даволаш муассасасининг ҳулосасини чиқариб ташлаш, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигининг хотин-қизларни таъйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ваколатларини белгилаш тақлиф этилмоқда.

Шунингдек, ўзгалар парварисишга муҳтож ёлғиз яшовчи ҳамда ёлғиз кекса ва ногиронлиги бўлган шахсларнинг йўқолган ёҳуд яроқсиз ҳолга келган Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификацияловчи ID-картаси (биометрик паспорти)-ни алмаштириб беришда ҳамда “Инсон” ижтимоий хизматлар марказлари директорларининг

ХОРИЖ БОЗОРЛАРИ САРИ КЕНГ ЙЎЛ

Мамлакатимизда 2030 йилга қадар тўқимачилик маҳсулотлари экспортини 10 миллиард долларга етказиш йўлида катта савй-ҳаракатлар олиб борилмоқда. Пойтахтимизда ўтказилган “UzTextileExpo Spring — 2024” халқаро тўқимачилик ва мода саноати кўргазмаси ана шу мақсад йўлида маҳаллий корхоналарнинг хориж бозорларига кириб боришига кенг йўл очиши билан аҳамиятли бўлди.

Кўргазма

Кўргазмада тўқимачилик маҳсулотлари экспортини етакчи ўринларни эгалловчи 7 та давлатдан 250 дан зиёд компаниялар иштирок этди. Улардан 60 таси ўзимизнинг маҳаллий брендлариди. Чет эллик ишбилармонлар Ўзбекистон бозоридagi талаб ва тақлифни ўрганишга келишганини яширишмади. Бу, ўз навбатида, мамлакатимиз иқтисодиётининг драйвер тармоғини хорижий ҳамкорларга намойиш қилиш учун яна бир қулай имкониятдир.

— Ўзбекистон биз учун янги ва ривожланиб бораётган бозор, — дейди ҳиндистонлик ишбилармон Раван Агарвал. — Бу ерда янги ҳамкорларни топдик ва улар билан шартномалар имзоладик. Ниятимиз яқин истиқболда экспорт ҳажмини ошириш бўлиб, мазкур кўргазма бу интилишларимизни рўёбга чиқаришда янги ва қулай имкониятларни тақдим этди.

Кўргазма доирасида семинарлар, форумлар, B2B учрашувлари бўлиб ўтди, мода ва саноат коллекциялари намойиш қилинди. Шунингдек, етакчи дизайнерлар ва соҳа мутахассисларининг маҳорат дарслари, бизнес ва пресс-турлар ташкил этилди.

Фахриддин БОЗОРОВ («Халқ сўзи»).

«Халқ сўзи».

ВАТАН РАВНАҚИ УЧУН ЯШАШ БАХТИ

Таниқли сиёсатшунос Қудратилли Рафиқовнинг “Халқ сўзи” газетасида (2024 йил, 22 май) чоп этилган “Шавкат Мирзиёев: мен умримни шу халққа тикканман!” сарлавҳали мақоласи кенг Ҳамоатчилиқда, хусусан, ҳар бир зиёли ва илм аҳлида катта таассурот қолдирди.

Мақолаи ўқиркансиз, жаннатноманд шу юрт, унда умргузаронлик қиладиган халқларнинг ёлғонга йўрилган кечаги кунни ўтимишга айлангани, бугунги адолат, эркинлик ва ошқоралик шабадаси шуурингизни чулғайди. Мақолада жафоакш халқимиз нақадар сабр-тоқатли экани ёрқин тасвирланган. Ва бу тасаввулар ортида, ўз халқига, унинг келажига — ёш авлодга, илм-маърифат ўчоғи бўлган таълим масканларининг таянчи бўлиши камтарин МУАЛЛИМГА эъзоз эҳтиром кўрсатган, унинг буқилган қаддию топталган ҳурматини тиклаган улуг шахс намойён бўлади. Бу Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев сиймосидир.

Акс садо

Сўзимизнинг исботи учун мақоладан иқтибос келтирамиз: **“Тараққиётнинг тамал тоши ҳам, мамлакатни қудратли, миллатни буюк қиладиган куч ҳам илм-фан, таълим ва тарбиядир. Бу инкор этиш бўлмайди ҳақиқат. Шунинг учун ҳам Ўзбекистонда таълим тизимини комплекс ривожлантириш, малакали кадрлар тайёрлаш мақсадларига катта куч ва маблағлар йўналтирилмоқда. Бу жараёнда ўқитувчиларнинг мақоиди юксалтириш бўйича улкан ишлар қилинди. Ўқитувчи ва ўқувчилар юқорида айтганимиздек, пахта терими, дала уюмшлари, ободонлаштириш қурилиш ишлари каби ҳар қандай турдаги мажбурий меҳнатдан, яна ҳам аниқроқ айтганда, “текин мардикор”ликдан озод қилинди”.**

Муаллиф таъкидлаган бу жараён бир ёки икки йил эмас, нақд 25 йил давом этди. Муаллимнинг қарбод бўлган умри, касби, билим ва таърибаси ҳеч кимни қизиктирмади. Шу боис мақолада баён этилганидек, таърибали ва билимли муаллимлар, профессор-ўқитувчилар тайинли маоши, соғлом муҳит йўқлиги, ишлаш шароити огирлиги боис бирин-кетин мактаблар ва ОТМни тарк эта бошлади. Кимдир, рўзгор тебратиш учун дипломни сандиқ тубига ташлаб бозорга бош суқиб, бошқаси муносиб иш умидида қўшни давлатларга йўл олди.

Умрини илмга, таълимга бағишлаган инсон сифатида айтаманки, бу ишлар кўз ўнгимизда, юрагимизда алам ва изтироб билан кечди.

“Қўлга келган тўй” Қорақалпоқ давлат университетини ҳам четлаб ўтмади. Ўқитувчининг илмий фаолиятини ривожлантиришга ўрнатилган ҳар хил чеклов-

жорий этиш, ташқи меҳнат миграцияси тизимини такомиллаштириш, хорижда меҳнат фаолиятини юритаётган фуқароларга ҳар томонлама қўмақ кўрсатиш каби долзарб масалалар юртимизда “Инсон манфаати ҳамма нарсадан устун” тамойилига асослангани билан аҳамиятлидир.

“ Бугун жаҳон ҲамҲамиятини денгиз ва қўларнинг қуриши ва нобуд бўлиши муаммоси ташвишга солмоқда. Булар Яқин Шарқда Ўлик денгиз, АҚШда Оуенс денгизи ва Катта туз қўли, Африкада эса Чад денгизи, Мексикадаги Чапал қўли, Марказий Осиёда кескин иқлим ўзгаришига сабаб бўлаётган Орол денгизи. ”

Бу инсонпарварлик сиёсати қорақалпоқ халқи ҳаётида ҳам акс этмоқда. 2016 йилдан кейинги даврга назар солсак, бунга жуда кўп мисоллар келтириш мумкин. Биргина Оролбўйи минтақасида соғлом турмуш тарзи ва атроф-муҳит мусаффолигини таъминлаш борасида улкан ишлар амалга оширилди. Бунга ҳар биримиз гувоҳимиз.

Бугун жаҳон ҲамҲамиятини денгиз ва қўларнинг қуриши ҳамда нобуд бўлиши муаммоси ташвишга солмоқда. Булар — Яқин Шарқда Ўлик денгиз, АҚШда Оуенс денгизи ва Катта туз қўли, Африкада эса Чад денгизи, Мексикадаги Чапал қўли, Марказий Осиёда кескин иқлим ўзгаришига сабаб бўлаётган Орол денгизи.

Тўғриси, Орол мустақиллигининг дастлабки йиллариданқоқ нафақат халқимизнинг, балки бутун бошли минтақанин Ҳақиқий фожиясига айланди. Лекин бу, афсуски, жуда озчиликни ташвишга солди. Қолганлар уни қуруқ ваъдалар билан беади. Экологик ҳафв эса йилдан-йилга ортиб борди. Денгизнинг инкирози тўғайли худуд аҳолисининг ҳаёти кескин ёмонлашди, иқлим салбий томонга ўзгарди.

Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясидаги нутқида қорақалпоқ халқининг ана шу аламли дардини ошқора изҳор этди. Оролбўйи минтақасини экологик инновациялар ва технологиялар худуди, деб эълон қилиш ташаббусини илгари сурди ва бу бўйича махсус резолюция қабул қилинишига эришди. Бундай жасорат ва ташаббус, қатъият фақат ўз халқини яқши қўрган кишидагина муржаам бўлади.

Умуман, Шавкат Мирзиёев Президентлик лавозимига киришган дастлабки пайтданқоқ Қорақалпоғистондаги ижтимоий-иқтисодий барқарорлигини таъминлашга астойдил бел боғлади, десак, айти ҳақиқат. Бунга ҳаётий мисоллар жуда кўп.

Масалан, биргина Мўйноқ масаласида тўхталадиган бўлсак, минтақа

мактаблар таъмирланмоқда, ёшлар ўртасида оммавий спортни ривожлантириш йўлга қўйилган.

Буларнинг барчаси айнан Президент илгари сураётган ғоя ва ташаббусларнинг халқ кўзи ўнгидаги рўёбидир.

Яна бир тарихий воқеали — Шавкат Мирзиёев жорий йилнинг 29 февраль кунин Хоразм вилоятига ташриф буюрганида дастлаб, Қорақалпоғистон Республикасининг Амударё туманига бориб, янги кўприқнинг очилиш маросимига иштирок этгани. Президентимиз бу ҳақдаги ташаббусни 2020 йил 13 декабрь кунин Хоразм вилояти фаоллари билан учрашувда илгари сурганини кечатиқде яқши эслайман.

Уша йиғиндан кейин пукта лойиҳа ишлаб чиқилиб, катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Бу орада давлатимиз раҳбари унинг қурилишини икки бор келиб қўрди. Юқорида айтилган кунин эса Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти фаоллари иштирокида янги кўприқнинг тантанали очилиш маросими бўлди. Президент дастлаб поезлда ва автомобилда юриб, кўприк сифатини кўздан кечирди. Ҳамоатчилик иштирокидаги йиғилишда бу лойиҳанин Ҳаморадорлиги, аҳоли ҳаётидаги аҳамиятини алоҳида таъкидлади.

— Оролбўйи минтақасини, хусусан, Қорақалпоғистон Республикасини ривожлантириш, аввало, экологик инкироз оқибатларини юмшатиб, мураккаб вазиятда яшаётган аҳолимизга қулай шароитлар яратиш мамлакатимиз тараққиёт стратегиясининг бош мақсадларидан биридир. Илгари ҳам айтганимдек, Қорақалпоғистоннинг тақдирини — бу Ўзбекистоннинг тақдирини, қорақалпоқ халқининг бахти ва фаровонлигини — бу бутун Ўзбекистон халқининг бахти ва фаровонлиғидир. Бугун мана шу эзгу мақсадни амалга ошириш йўлида яна бир улкан қадам қўймоқдамиз, — деди Шавкат Мирзиёев.

Хуллас, давлатимиз раҳбарининг узоқни қўзлаб амалга ошираётган оқуллона сиёсати тўғайли бугун бир пайтлар орзу ҳам қилиб бўлмайдиган оқулларга эришмоқдамиз. Халқимиз эса фақат бугун билан яшаймайди. У Ўзбекистон 2030 йилга бориб тараққиқ этган дунё мамлакатлари орасида юқори поғоналарни эгаллайди деган қутлуг ният билан олдинга интилмоқда. Юртимизда кечаётган ислохотлар, мавжуд имконият ва қучли салоҳият, халқимизнинг давлат сиёсатида бўлган ишонч ва Ҳайрихоҳлиги ана шундай юксак мақсадлар қўйиш, уларни амалга оширишга асос бўлади, албатта.

Аҳмед РЕЙМОВ, Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университети ректори, академик.

Хитойнинг хориждаги корхоналари уюмшаси (CODA) томонидан XIV Хитой халқаро инвестиция форуми ташкил қилинди. Унда Ўзбекистон делегацияси ҳам иштирок этмоқда.